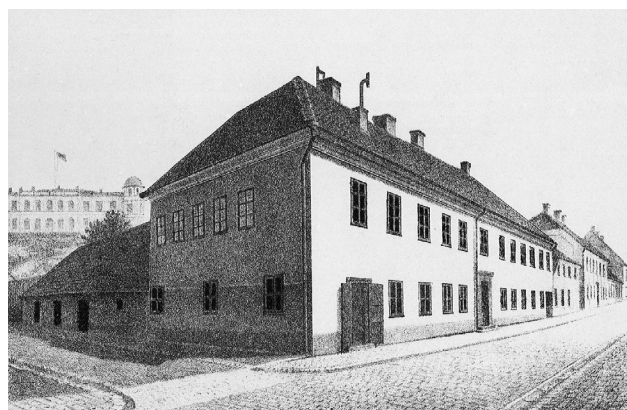


ÄLDRE SJUKHUS I GÖTEBORG

Från mitten av 1700-talet finns sjukhus och lasarett för vård av botbara sjukdomar i Sverige. I Göteborg inleddes utvecklingen när det första Sahlgrenska sjukhuset öppnade 1782.

1782 Det första Sahlgrenska sjukhuset, Sillgatan

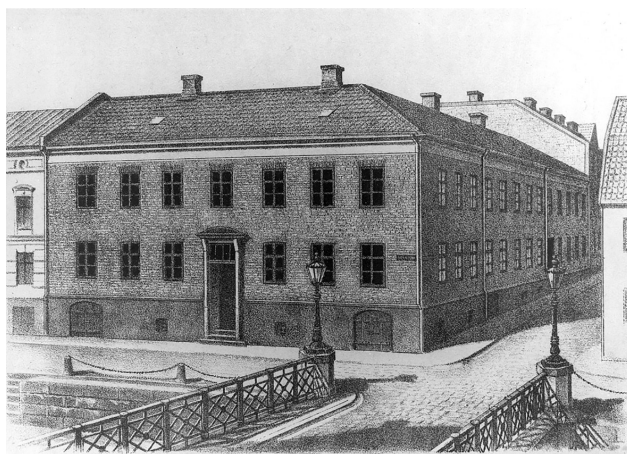
Sahlgrenska sjukhuset grundades 1782 med medel från Ostindiska kompaniets direktör Niclas Sahlgrens testamente. Det första sjukhuset hade 24 sängplatser varav tio var gratisplatser för fattiga. Sjukhusets första läkare och styresman hette Pehr Dubb. Sjukhuset låg vid Sillgatan (idag Postgatan). Byggnaden revs omkring 1900.



Sahlgrenska sjukhuset vid Sillgatan.
Bild ur "Minnestal vid firandet af Sahlgrenska sjukhusets hundra-åriga tillvaro den 31 mars 1882" Göteborgs universitetsbibliotek

1823 Det andra Sahlgrenska sjukhuset, Östra Hamngatan

Sahlgrenska sjukhuset flyttade till Oterhrdalska huset 1823. Huset donerades av Aron Oterdahl. Sjukhuset hade som mest 80 sängplatser men blev snart för litet. Sjukhuset flyttade så småningom till ett nybyggt hus vid Grönsaks-torget. Under tiden Sahlgrenska sjukhuset låg vid Östra Hamngatan drabbades Göteborg svårt av kolera. Sjukdomen kom till staden i augusti 1834. Det var den första koleraepidemi som drabbade Sverige. Göteborgs Läkaresällskap grundades i sjukhusets lokaler 1845. Medicinhistoriska museet har funnits i huset sedan 1984.



Oterdahl'ska huset, Östra Hamngatan 11.
Bild ur "Minnestal vid firandet af Sahlgrenska sjukhusets hundra-åriga tillvaro den 31 mars 1882" Göteborgs universitetsbibliotek

1855 Det tredje Sahlgrenska sjukhuset

Under mitten av 1800-talet växte Göteborgs befolkning kraftigt och behovet av ett nytt sjukhus blev stort. Ett nytt sjukhus med två flyglar, format som en oval, ritades upp, men planerna måste överges, då pengarna bara räckte till den ena flygeln. Vid samma tid bytte sjukhuset namn till Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. Namnbytet berodde på att verksamheten främst bekostades av allmänna medel från staden.

När sjukhuset låg vid Grönsakstorget accepterades bakteriologin som sjukdomslära. Andra stora framsteg inom medicinen vid den här tiden var eternarkos och effektiv antiseptik.



Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset vid Grönsakstorget ca 1900. Foto: Göteborgs stadsmuseum

1859 Göteborgs första barnsjukhus öppnar

Göteborgs första barnsjukhus öppnade 1859 på Östra Hamngatan 9. Sjukhuset grundades efter en donation av David Carnegie. Mellan åren 1866–1883 låg sjukhuset på Södra Allégatan. 1909 flyttade barnsjukhuset till Per Dubbsgatan i Annedal. 1973 flyttade barnsjukvården till Östra sjukhusets barnklinik.



Göteborgs första barnsjukhus på Östra Hamngatan 9, öppnar 1859. Foto: Göteborgs stadsmuseum

1862 Majornas sjukhus

När sjukhuset öppnades 1862 var Majorna en förstad till Göteborg med cirka 7000 invånare. Sjukhuset hette till en början Carl Johans församlings fattigsjukhus och hade 26 vårdplatser.

Det var ett lokalt sjukhus men vid större epidemier användes det för patienter från hela Göteborg. När Majorna blev en del av Göteborg 1868 ändrades namnet till Majornas sjukhus. Sjukhuset fanns kvar fram till 1925.



Tvåvåningshuset är Majornas gamla sjukhus, Majornas 1 rote, nr 143. Foto: Thorvald Bengtsson

1900 Det fjärde Sahlgrenska sjukhuset

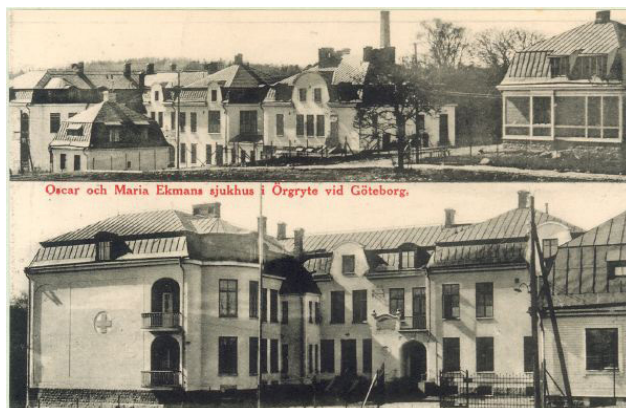
Vid sekelskiftet 1900 var Göteborg i behov av ett större sjukhus. Sjukhuset placerades i Änggården, trots protester om att sjukhuset skulle bli ocentralt i förhållande till staden. Sjukhuset invigdes av Oscar II den 24 augusti 1899 och togs i bruk i maj 1900. Sjukhuset ligger kvar på samma plats idag.



Det fjärde Sahlgrenska sjukhuset i Änggården år 1900.
Foto: Medicinhistoriska museet

1910 Ekmanska sjukhuset

När Ekmanska sjukhuset öppnade 1910 hade det plats för femtio patienter. Sjukhuset var till för sjuka inom Örgryte kommun och byggdes med hjälp av en donation av familjen Ekman. När sjukhuset var klart överlämnades det som gåva till Örgryte kommun. När Örgryte blev en del av Göteborg 1922 övertog Göteborgs stad driften. När Östra sjukhusets centralklinik öppnade 1978 flyttades verksamheten dit och Ekmanska sjukhuset byggdes om till vårdcentral och sjukhem.



Oscar och Maria Ekmans sjukhus i Örgryte vid Göteborg.
Bild: Göteborgs stadsmuseum

1924 Mölndals lasarett

Det första Mölndals lasarett togs i bruk 1924. Sjukhuset ersatte en gammal sjukstuga från 1870 som idag finns bevarad i Mölndals Kvarnby. 1997 blev Mölndals sjukhus en del av Sahlgrenska Universitetssjukhuset.



Mölndals lasarett, fasad mot Göteborgsvägen.
Foto: C.A Träff, ca 1930. Mölndals stadsmuseum

1927 Carlanderska sjukhuset

Carlanderska sjukhuset öppnade 1927 efter en donation av två medlemmar i familjen Carlander. Sjukhuset var framför allt avsett för betalande patienter, det vill säga personer från välbärgade familjer. Tanken var att sjukhuset skulle erbjuda vård i en miljö som var trivsammare och mer hemlik än de traditionella sjukhusen.



Carlanderska sjukhuset i Johanneberg 1928.
Foto: Göteborgs stadsmuseum

1932 Lillhagens sjukhus

Lillhagens sjukhus öppnades 1932. Några år tidigare hade Göteborgs stad kommit överens med staten om att driva sinnessjukvård i egen regi. När sjukhuset öppnade flyttades patienter från fattig- och försörjningsanstalten Gibraltar och från S:t Jörgens sjukhus till Lillhagens sjukhus.

De sista avdelningarna på Lillhagens sjukhus avvecklades under början av 2000-talet.

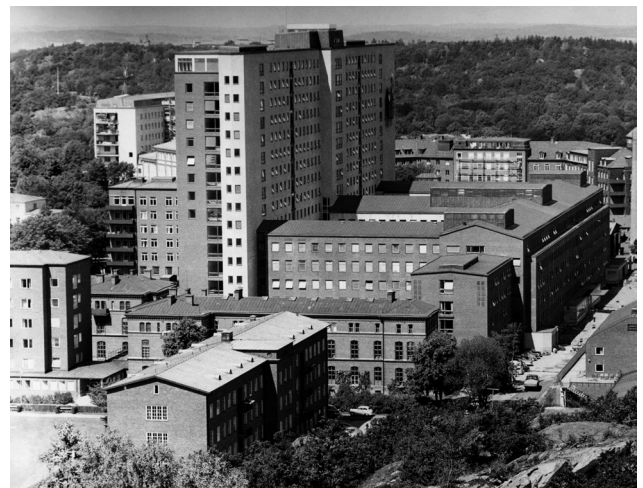


Lillhagens sjukhus i Backa öppnar 1932.
Foto: Medicinhistoriska museet

1959 Det femte Sahlgrenska sjukhuset

Under 1930-, -40- och -50-talen pågick en stor utbyggnation och modernisering av Sahlgrenska sjukhuset. Förändringen var så stor att det talades om ett helt nytt sjukhus.

Under perioden byggdes en rad nya byggnader som helt förändrade sjukhusområdets utseende och många nya kliniker öppnar. Öron- näsa- hals-kliniken, Jubileumskliniken och Kvinnokliniken, för att nämna några. Projektet avslutades med den stora säng- och behandlingsbyggnaden Centralkomplexet som invigdes 1959.



Centralkomplexet, Sahlgrenska sjukhuset 1959.
Foto: Medicinhistoriska museet

1968 Östra sjukhuset

1968 öppnade Kvinnokliniken som första klinik i det nybyggda Östra sjukhuset. Under en tioårsperiod öppnades Infektionskliniken (1970), Barnkliniken (1973) och Centralkliniken (1978).

Östra sjukhuset är det andra stora centralsjukhuset efter Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. I början av 2000-talet öppnades en ny vårdbyggnad för akut psykiatri och 2021 invigdes det nya barnsjukhuset: Drottning Silvias barnsjukhus.



Kvinnokliniken, Östra sjukhuset omkring 1970.
Foto: Medicinhistoriska museet

1997 Sahlgrenska Universitetssjukhuset bildas

1997 bildades Sahlgrenska Universitetssjukhuset (SU) när Sahlgrenska-, Östras- och Mölndals akut- sjukhus slogs samman. Tillsammans med Högsbo sjukhus och Lillhagens sjukhus bildade

de Sahlgrenska Universitetssjukhuset för att på bästa sätt ta tillvara de samlade resurserna för sjukvård i Göteborg.



Sahlgrenska Universitetssjukhuset sett från Guldhedstornet 2013. Foto: Alicia Fagerving (CC BY)

MEDICINhistoriska museet

Medicinhistoriska museet
Östra Hamngatan 11
411 10 Göteborg

tel: +46 (0) 31-342 05 30
e-post: medicinhistoriska.su@vgregion.se
webb: medicinhistoriska.sahlgrenska.se